

vil tillade mig at gjøre opmærksom paa, at de Erfaringer, vi have havt siden den Tid, og hvad jeg særlig skal fremhæve, den Maade, hvorpaa Pensionerne ere voxede og derfor store Udgifter paalagte Skolefondene, har gjort, at Amts-skoleraadene have været meget forsigtige med at afholde Udgifter, jeg tror forsigtigere, end det i mange Tilfælde vil være ønskeligt for Skolevesens Bedkommende, til Fremme af dettes Lær. Jeg har den Overbevisning, at de Erfaringer, der herved ere indvundne, ere af den Betskaffenhed, at man uden al Betænkelse kan overlade Skoleraadene at vedtage Udgifterne med Tilbud om, at Statskassen bærer Halvdelen, uden i nogen Maade at staa i Fare for, at man gaar videre her end ønskeligt, end sige da, at Skoleraadene skulle være tilbøjelige til at handle ubetænksomt. Jeg har kun villet fremsætte denne min Opfattelse af Forholdene, efter at det ærede Medlem har fremsat sin, men jeg indrømmer jo fuldstændig, at Spørgsmaalet ikke ligger for nu, men maaske kan det have sin Betydning for Fremtiden.

Høgsbro: Jeg tror dog, at der i 1870 blev fremhævet bestemte Exempler paa Tilfælde, som netop viste det Mislige i, at Skoleraadene havde en saa ubstrakt Myndighed, uden at Staten kunde gribe ind deri. Jeg skal imidlertid ikke nu komme videre ind derpaa, men kun tilføje, at den Gang var Regjeringen fuldstændig enig med dette Things Flertal i den da trufne Ordning; men som sagt i dette Dieblif foreligger Spørgsmaalet egentlig ikke.

Th. Nielsen: Da det ikke ligger til Forhandling, skal jeg heller ikke komme dybt ind paa det, men jeg kan dog ikke lade være at modsige det ærede Medlem. Det kan ikke negtes, at naar Skoleraadene mene, at de bør foretage en Udgift baade til det Ene og til det Andet, Undervisningsvesenet vedkommende, og da særlig det frie — thi det er jo dog det, hvorom der er Tale — saa forekomm. r det rigtig, at man herfra ikke skulde søge at lægge Hindringer i Veien derfor, men hellere fremme det. Jeg skal iøvrigt tilføje, at ganske uden Kontrol er man dog ikke, idet Skolefondens Budget aarlig indsendes som Bilag til Finansloven. Det blev ogsaa nævnt i Betænkningen af Mindretallet fra 1870.

Taug: Det er blot et Par Ord, som jeg ønsker at sige med Hensyn til denne Sag. Jeg kan heller ikke Andet end stemme for dette Lovforslags Fremme, fordi det bliver til Hjælp for fattige Amtskommuners Skoleraad. Jeg mener nemlig, at vi maa komme ind paa den Omdannelse af Almueskolerne, der staaer for, om det endogsaa skal ske med betydelige Offre. Jeg skal ikke komme nærmere ind paa Kirkeministerens Lovforslag herom, der jo nu henligger i et Udvalg.

Jeg kan imidlertid ikke lade være at sige, at der dog er et Punkt i Forslaget, som jeg synes overmaade vel om, men der er meget Andet i det, som jeg slet ikke synes om, og som bevirker, at hvis Forslaget ophøies til Lov, Almueskolevesenet i Danmark efter min Mening bliver en ren Landeplage. Det Punkt, jeg roser i Ministerens Forslag, og som giver mig Haab om, at de forskjellige Sider ville blive enige, er netop de store Pengebeløb, som man tænker paa at anvende i Folkeoplysningens Tjeneste. Vi tale saa Meget her baade fra den ene og fra den anden Side om, at vi skulde uvilke vort Forsvar, og jeg siger, at det er rigtigt, men hvad er det vigtigste Led i vort Forsvar? Det er vistnok Menneket. Maa saa skule vi først og fremmest søge at uvilke Menneket. Det kommer imidlertid an paa, at disse Midler anvendes paa rette Maade. Jeg skal ikke komme alfor langt ind derpaa, da det jo ikke ligger for, men jeg mener, at Staten med Rette kan kræve et vist Maal af Rundskafer for sine Indbyggere, men naar de faae dette Maal — man kalde det nu Opmaal eller Lavmaal — maa Staten stille det frit, paa hvilken Maade det skal ske, hvad enten det bliver i offentlige Skoler eller i private. Følgen heraf er, at vi maa komme til, hvad vi kalde et Skolepengesystem. Derfor skulde jeg gjerne stemme for det foreliggende Forslag, selv om Taleren havde været om langt større Bidrag, efter som det er min Mening, at vi maa komme ind paa ganske andelsedes Bidrag til Folkeoplysningen, end vi hidtil have været inde paa.

Brig: Jeg vil dog ikke lade de Bemærkninger, som det ærede sidste Medlem fremkom med, staa uimodsagte hen, for at det ikke skal blive sagt, at Thinget ikke har en anden Opfattelse af det Forslag til en Skolelov, der foreligger, end den, som det ærede Medlem har gjort gjældende. Jeg har den stik modsatte Opfattelse, jeg har den Tro, at, hvis det Lovforslag, som det ærede Medlem hentydede til, kunde gaa igjennem, vilde det være et væsentligt Fremskridt. Det var kun for at modsige det ærede Medlems Opfattelse og konstatere, at der findes en anden, at jeg har taget Ordet.

Berg: Jeg skal afholde mig fra at komme ind paa de to sidste ærede Taleres Bemærkninger, da de ligge indenfor Behandlingen af et andet Lovforslag, der er til Drøftelse her i Thinget paa anden Maade, men jeg vil blot gjøre et Par Bemærkninger i Anledning af dette Forslag. Som bekendt have vi jo staaet lige overfor den høitærede Minister som Modstander af hans Forsøg paa at regulere Præstembøderne efter eget Skjøn uden Lovgivningsmagtens forudgaaede Billigelse. Det Punkt er man kommen over i Aar, idet man nu har ydet den høitærede Ministers